

## EKSPRESIONIZEM

To je edina izma 20. stoletja, ki je bila razvita tudi v slov. literaturi. Beseda izhaja iz latinske besede *exspresio* = izraz, iztis. Smer se razvije najprej v likovni umetnosti in na Slovenskem imamo veliko ekspr. slikarjev ( Jakac, bratje Kralj, Pilon ) na glasbenem področju pa je ekspr. skladatelj Kogoj. Ekspresionizem se pojavi pred 1. svetovno vojno, približno po letu 1910 in doseže svoj vrh med 1. sv. vojno. Po koncu vojne prične smer popolnoma upadati. Razvije se v Nemčiji in srednje evropskih državah (Češka, Avstrija, Slovenija). V slov. literaturi se pojavi po koncu 1. sv. vojne (1920-1930). Ko drugod že upada, je pri nas dosegla šele vrh. Ekspr. je v nasprotju z impresionizmom. V impresionizmu je bil pomemben vtis, narava, umetnikovo razpoloženje-nastane umetnina. Ekspresionisti so svet, v katerem so živeli, doživljali kot popolni kaos (v njem ne veljajo več moralne vrednote). Izhodišče videnja sveta je negativno. Ker je svet kaotičen, neurejen, umetnik ne more najti resnice. Človek poišče resnico v svojem duhovnem svetu (to kar vidi njegov duh je resnica in to resnico iz sebe iztisne, ampak to ni prava podoba sveta, to je samo njegova vizija in videnje sveta). Vizija je pogostokrat groteskna podoba sveta ali deformirana podoba. Podoba sveta se razvije v člov.duhu in jo iz sebe iztisne kot svojo vizijo sveta. Pogosti motivi so smrt, želja po svobodi, tesnoba, strah, groza, želja po miru in pogostokrat kritika meščanskega sveta (kot tistega krivca, zaradi katerega se je vojna začela), apokalipsa-popolni propad sveta, zato naj bi se razvil popolnoma nov svet, katerega bo zavzel drug, drugačen človek. Ekspresionizem je povdarjal zahtevo po katarzičnem človeku (popolnoma notranje očiščenje). Ekspresionizem je popolno nasprotje futurizma. Ekspresionizem razvije ekspresionistični stil. Zanj je značilno: patos-oznesenost, ozhičenost (človek je čustveno oznesen ). To se kaže v uporabi številnih medmetov (oh, ah... ), veliko klicajev na koncu verzov. Poseben imajo tudi barve (rdeča in črna ). Ekspresionizem najde največ možnosti za izražanje v poeziji in nekoliko tudi v dramatiki in pripovedništvu.